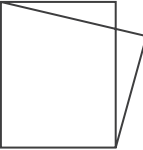

Ny ph.d.-afhandling: Legende bevægelser i et koreografisk perspektiv. Designbaserede undersøgelser af danse- og bevægelsespraksisser på pædagoguddannelsen

Ph.d.-forsvar: juni 2024

Lars Dahl Pedersen,
adjunkt, Center
for Pædagogik,
Professionshøjskolen
Absalon

Jeg elsker at udfolde og bruge min krop, men det her er noget af det mest angstprovokerende, jeg nogensinde har prøvet. Jeg er helt uden for min komfort-zone. Jeg står, og jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre af mig selv, og jeg sveder som en gris. Selv om der ikke er andre voksne og kun er børn, så kan jeg ikke. Der går en eller anden klap for. Jeg synes, det er så angstprovokerende. Helt vildt.

Ordene her kommer fra Peter, der er pædagogstuderende på tredje år, efter en øvelse i danse- og bevægelsesimprovisation, hvor de studerende gruppevis og på skift bliver bedt om at bevæge sig foran deres medstuderende. Situationen fra undervisningslokalet kan ses som et af flere tegn på, at pædagogstuderende mere end før har svært ved at vise sig frem som legende kroppe.

Leg og bevægelse er skrevet ind i lovgivningen som en grundlæggende og gennemgående del af det at være i et dagtil-

bud. Det afstedkommer spørgsmål om, hvordan leg, det legende og den aktive krop også kan være til stede på selve pædagoguddannelsen, der i transformationen fra seminarier til professionshøjskoler har nedprioriteret de kreative, kropslige og håndværksorienterede fagområder. I tillæg viser internationale undersøgelser (Curran & Hill, 2019), at studerende på videregående uddannelser i stigende grad har fokus på at perfektionere sig selv og deres livsstil, fordi de er påvirkede af tidens konkurrenceprægede individualisme, kropsidealer og nulfejlskultur.

Afhandlingen er en undersøgelse af, hvad det vil sige at være legende med sin krop, særligt med fokus på hvordan pædagogstuderende på deres uddannelse kan lære at deltage i kreative bevægelsesaktiviteter med henblik på at være legende og dansende som en del af pædagogens relationsarbejde. For at behandle problemstillingen har jeg brugt

Legende bevægelser i et koreografisk perspektiv. Designbaserede undersøgelser af danse- og bevægelsespraksisser på pædagoguddannelsen

min kunstneriske baggrund som danser og koreograf til at kigge på og bevæge mig sammen med de pædagogstuderende. Det empiriske materiale er hentet gennem eksplorative designeksperimenter med 184 pædagogstuderende fordelt på 11 hold fordelt over fem semestre på i alt 19 dage. Jeg inddrager mig selv i datamaterialet via en aktiv underviserrolle og gennem min deltagende observation.

Afhandlingen er bygget op af fire delstudier, som behandles i afhandlingens fire artikler. Hver artikel kan siges at udgøre en delfase i en designproces (Christensen et al., 2012) og dermed hver sin brik i afhandlingens fortælling. Den eksplorative designtilgang (Krogh et al., 2015) blotlægger igennem undervisningseksperimenter problematikker, som i sig selv betragtes som fund. Tilgangen er særlig informeret af sociologiske perspektiver på kroppen (Goffman, 1956; Rosa, 2021) med en ambition om at forstå, hvorfor det tilsyneladende er sværere for studerende at arbejde kreativt med krop og bevægelse, og hvad der skal til, for at det kan lade sig gøre i den samtid, de er studerende i. Derudover spiller begreber fra enaktiv kognition (De Jaegher & Di Paolo, 2007) og kropsfænomenologi en rolle i analyserne af de øjeblikke, hvor de studerendes bevægelseshandlinger indblandes og sammenfiltres på sanselige og fysiske måder.

De pædagogstuderende vil ikke ses i legende bevægelsesmønstre
I afhandlingens første artikel (Pedersen, 2023a) undersøger jeg de pædagogstuderendes problemer med at vise sig frem som legende kroppe foran hinanden. Analyserne peger på, at det direkte møde kroppe imellem kan føles

fremmed, bl.a. i kraft af at kropslig kommunikation oftere end før sker med billedskærme som formidlingsflader. Mange studerende virker også styrede af pædagoguddannelsens fokus på produktet, og det gør, at de gerne vil optræde perfekt og rigtigt med det samme, de skal vise noget. Det medfører, at de studerende har sværere ved at være i en skabende proces over længere tid. Resultaterne peger på, at de studerende helt konkret bevæger sig mindre kropsligt, når de pga. forlegenhed, tidspres og perfektionisme skal danse sammen i undervisningsrummet.

Koreografiperspektivet
I afhandlingens anden artikel (Pedersen, 2023b) undersøger jeg forholdet imellem leg og koreografi igennem en teoretisk diskussion af, hvordan legens spontane og kropslige bevægelsesinteraktioner kan forstås og beskrives som en koreografi. Diskussionen inddrager et litteraturreview og foreslår et nyt interdisciplinært felt ved at vise, at der mangler forskning, som udforsker den umiddelbare og kropslige kommunikation i legehandlinger. Jeg konkluderer, at et bredt koreografisk blik på leg kan give ny viden om, hvordan vi kan være kreative og uperfekte sammen i legesituationer, bl.a. ved at være opmærksomme på de skjulte og mindre åbenlyse koreografier.

Eksplorative interventioner
I afhandlingens tredje artikel (Pedersen & Lund, 2024) undersøger jeg sammen med min medvejleder Ole Lund, hvordan pædagogstuderende kan overkomme udfordringen med at kunne og turde vise sig frem foran hinanden som legende kroppe. I artiklen præsenteres resultater fra fem undersøgelsesrunder af et designbaseret forskningseksperiment,

hvor vi bruger et kunstgreb inspireret af et videokunstværk, som vender blikket tilbage på tilskueren ved at stimulere en synlig, fantasifuld og medlevende aktivitet på tilskuerrækken. Vi konkluderer, at modet til at være en legende krop kan opstå, når de studerende mærker, at deres handlinger fletter sig sammen som optrædende, tilskuere og oplevere.

Legende bevægelser opstår i uventede og smittende øjeblikke
I afhandlingens fjerde og sidste artikel (Pedersen, 2024a) undersøger jeg de uventede og smittende øjeblikke i undervisningsrummet, som de pædagogstuderende selv sætter i gang. Artiklen retter opmærksomheden på det kropsligt legende, som ikke altid kan skabes af et udviklet design, en undervisningsplan eller en passioneret danseunderviser, men som ikke desto mindre er en værdifuld forstyrrelse i en uddannelsessammenhæng. I min analyse viser jeg, at særligt nogle studerende optræder som essentielle smittende legeskroppe, der gradvist inviterer alle deltagere ind i legehandlinger, fordi disse handlinger virker attraktive at være med til. Det legende kan her realiseres som ringe i vandet, og særligt når underviseren lader de studerende tage styringen.

Et subversivt og kritisk hermeneutisk (tilbage)blik
Processen med at skrive afhandlingens sammenfattede redegørelse, kappen, har givet mig mulighed for at reflektere kritisk over min forskerrolle og den valgte designbaserede forskningstilgang. Ydermere har min særlige kropslige forståelse spillet en væsentlig rolle, hvilket sammen med forskningstilgangen har medført bias og mulige blinde vinkler, når jeg bl.a. har skullet evaluere eksperimen-

ternes kvalitet samt udvælge øjeblikke af betydning. Anlægger jeg et sådant subversivt og kritisk hermeneutisk (tilbage) blik (Staunæs, 2007) på min forsknings- og analysestrategi, kan jeg få øje på episoder i det empiriske materiale, som jeg i første omgang ikke havde blik for. Her tænker jeg tilbage på øjeblikke, der i mine øjne så mindre legende og kropslige ud, men som de pædagogstuderende oplevede som vigtige og meningsfulde, fordi deres handlinger fx var drevet af en passion for at drage omsorg for børn snarere end at danse eller være legende på en bestemt måde.

Endelig har jeg i kraft af den seneste politiske debat om en kommende ny pædagoguddannelse gjort mig overvejelser om, hvordan mine analyser og fund ikke skal forstås som en kritik af enhver form for akademisk tænkning på professionsuddannelser men nærmere som en nysgerrighed over for at forstå forandringer i sammenhængen, prioriteringen og balancen mellem teori og praksis på en uddannelse, hvis formål er at uddanne reflekterende praktikere (Pedersen, 2024b).

Afhandlingen omfavner det uventede i undervisningsrummet og præsenterer rige beskrivelser af konteksten og indvirkningen på deltagerne og deres uddannelse samt vejledende og fremspirende teorier og designtræk ved interventionerne. Derigennem bliver det tydeligt, at legende bevægelser og drilske handlinger smitter og kan virke forstyrrende – men en forståelse af uventede og nogle gange knap registrerbare legende handlingers værdi kan være et springbræt – og er en central indgangsdør, som hjælper undervisere og kommende pædagoger til at skabe miljøer for udvikling, læring og omsorg.

Legende bevægelser i et koreografisk perspektiv. Designbaserede undersøgelser af danse- og bevægelsespraksisser på pædagoguddannelsen

REFERENCER

Christensen, O., Gynther, K. & Petersen, T. (2012). Tema 2: Design-Based Research – introduktion til en forskningsmetode i udvikling af nye E-læringskoncepter og didaktisk design medieret af digitale teknologier. *Tidsskriftet Læring og Medier (LOM)*, 5. <https://doi.org/10.7146/lom.v5i9.6140>

Curran, T. & Hill, A.P. (2019). Perfectionism Is Increasing Over Time: A Meta-Analysis of Birth Cohort Differences From 1989 to 2016. *Psychological bulletin*, 145(4), 410-429. <https://doi.org/10.1037/bul0000138>

De Jaegher, H. & Di Paolo, E. (2007). Participatory Sense-Making: an enactive approach to social cognition. *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, 6, 485-507. <https://doi.org/10.1007/s11097-007-9076-9>

Goffman, E. (1956). Embarrassment and Social Organization. *American Journal of Sociology*, 62(3), 264-271. <http://www.jstor.org/stable/2772920>

Krogh, P.G., Markussen, T. & Bang, A.L. (2015). Ways of Drifting — Five Methods of Experimentation in Research Through Design. I: A. Chakrabarti, *ICoRD’15 – Research into Design Across Boundaries Volume 1*. The 5th International Conference on Research into Design, New Delhi.

Pedersen, L.D. (2023a). Legens (u)mulige koreografier på pædagoguddannelsen. I: H. Knudsen, J.E. Kristensen & J.B. Nielsen (red.), *Leg på spil i pædagogik og uddannelse* (s. 231-248). Akademisk Forlag.

Pedersen, L.D. (2023b). Playful Choreographies and Choreographies of Play: New Research in Dance and Play Studies. *American Journal of Play*, 15(1), 60-81. <https://www.museumofplay.org/app/uploads/2023/05/AJP-15-1-Article-3-Choreographies.pdf>

Pedersen, L.D. (2024a). *Bodily Movements Creating Playful Ripple Effects in Social Education*. 16th NOFOD conference: The Dancer and the Dance: practices, education, communities, traditions, and histories, Oslo, Norge. [Nofod.org/oslo-conference-2024](https://www.nofod.org/oslo-conference-2024)

Pedersen, L.D. (2024b). Fra dansemiljø til pædagoguddannelse: Hvor meget kan ufuldstændig, legende og flertydig dans tolereres? *Peripeti*, 21(39), 98-115.

Pedersen, L.D. & Lund, O. (2024). "Det skal ikke se rigtigt ud": Et koreografisk designeksperiment om den flertydige legende krop. *BUKS – Tidsskrift for Børne- og Ungdomskultur*, 40(68), 53-74. <https://doi.org/10.7146/buks.v40i68.143604>

Rosa, H. (2021). *Resonans: en sociologi om forholdet til verden* (P. Tudvad, overs.). Eksistensen.

Staunæs, D. (2007). Subversive analysestrategier: govern-mentality med kjole, fjerboa og sari. I: J. Kofoed & D. Staunæs (red.), *Magtballader: 14 fortællinger om magt, modstand og menneskers tilblivelse* (s. 252-268). Danmarks Lærerhøjskole.